

ІВАННА ЧОРНОБРИВЕЦЬ



Бокізи

IVANNA TSCHORNOBRYWECJ

S K I Z Z E N

D I C H T U N G

MÜNCHEN 1976

ІВАННА ЧОРНОВРИВЕЦЬ

# ЕСКІЗИ

ПОЕЗІЇ



**diasporiana.org.ua**

ОБ'ЄДНАННЯ  
УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ  
«СЛОВО»

МЮНХЕН 1976

**Мистецьке оформлення**  
**Алли Йогансен**

**Gesamtherstellung: R. Kokodynsky, 8000 München 50, Rubinstr. 21,  
West Germany, Tel. 150 43 20**

## З ЛИСТА ДО ЗЕМЛЯЧКИ

(Замість передмови)

*Вельмишановна і Дорога Галино Михайлівно!*

Нелегкою справою є завдання, яке Ви переді мною поставили: «Скажіть найважливіше про Вашу літературну творчість».

Поперше, свої літературні якості важко самій вияснювати, подруге, ці вияснення завжди будуть суб'єктивні.

Після деяких вагань все ж таки рішаюся написати Вам про себе кілька слів, як вдячному читачеві. Я часто сама собі ставлю запит: «Для кого я пишу, для чого?» І тут же пригадую Гната Хоткевича, який із солоним гумором насміхався з себе: «І швець, і кравець, і на дуду ігрець». Це у нього означало: сам пишу: сам друкую, сам пакую, посилаю, а то ще й сам читаю.

Та час іде, українська громада ставить вищі вимоги перед письменниками, і це, здебільшого, критика. Нечисленні ж кваліфіковані читачі цікавляться літературною творчістю, принаймні, обзиваються живі душі наших земляків і ставлять до мистців пера свої вимоги. Тож відповідаю.

Замилування до різних форм мистецтва, зокрема найбільше до театру, а потім до поезії, малювання і т. д. були в мене з років дитинства.

Вперше стала я літературною дебютанткою в Харкові, коли була студенткою, складаючи дитячі оповідання і казки українською мовою для радіонадавань. Моїм першим суворим і справедливим літературним критиком була 5-літня дівчинка, якій я читала написане. Якщо вона заслухувалась і просила ще і ще раз повторювати прочитане, тоді я з певністю могла надсилати твір до радіо. Відділом радіонадавань для дітей тоді керувала донька Гната Хоткевича, Тетяна, яку я й досі мило згадую.

Важкі обставини навколишнього політичного життя та побуту, як тоді, так і пізніше, довго не давали мені змоги віддатися перу, не було можливості замкнутися в собі так, щоб сконцентруватися на художньому образі, який зазвучав би у відповідній мистецькій формі. Ця концентрація прийшла аж в середині 50-х років, коли я стала писати поезії й новели.

Спочатку я друкувалася в журналах «Наше Життя» (ЗДА), «Жіночий Світ» (Канада), поодинокі речі з'являлися тоді в «Укр. Слові» та його Альманахові, в «Християнському Голосі» (Мюнхен), у «Хліборобі» (Бразилія), в журналі «Овід» (Аргентина — Америка), моє оповідання «Капрі» було відзначене на конкурсі журналу «Київ», де цей твір і з'явився друком.

На початку 1950 р. мій чоловік, таємно від мене, зібрав мої поезії й видав окремою збіркою під назвою «З блакиті неба і скорботи душі», з передмовою проф. Р. Єндика. Цей сюрприз спочатку затривожив мене, але потім втішив, бо наклад (700 прим.) був дуже швидко розкуплений. У збірку

ввійшло 16 ліричних поезій та одна поема, фантастична казка-феєрія «Морський коник».

Власне ця збірка і визначає напрям мого хисту, якщо я його маю: чиста глибинна лірика, сповідь душі і мрійництво, коли мрія шугає і творить свій фантастичний блискучий світ. Д-р Єндик зазначив у мене в поезіях первень національного активізму. Я припускаю, що це вірно. Але й соціяльне мені не байдуже, як видно з «Морського коника».

Я обожнюю природу. Море і гори — це моя стихія, яка поглинає мою душу. Люблю ковану стрункість строфи віршу, але моєю індивідуальною особливістю є й те, що я злегка порушую звиклі ритми. Це мені дає відчуття, немов я бавлюся зі словами, перекидаючи їх у руках, як дорожці діаманти.

Думаю, що мені, на жаль, не все вдається. Значну частину написаного я викидаю до коша. Але й з тих поезій, які вже надруковано, чи які оце друкуються, найбільше мені до вподоби «Так плакав вчора», «Рондель», «Коли німіє тиша в бльоці», «Прощання», «Каплиця», «Гірська легенда».

Збірку своїх новель «З потоку життя» я опублікувала в Мюнхені 1963 р. І знов таки мушу признатися, що вона в мене не залежалась, наклад розійшовся до решти. Писано мені із Англії, що збірка серед українців, що працювали на фабриці, стала сенсацією: окремі новелі читано, захлинаючися, й під час обідових перерв.

Я стреміла до форми новелі у властивому розумінні цього слова. Новеля повинна або відкривати таємні глибини людської психіки, або мати в основі надзвичайну подію, ефектну несподіванку

розв'язку. Може ще бути новеля наскрізьного настрою. От до цих форм я і стреміла. Наскільки вдало? Не знаю. Моїм завданням було писати зрозуміло, але уникати заяложений стандартів. Може тому і полюбив мої новелі читач?

Я переконана, що проза має бути змістово місткою, наявність змісту тут більше зобов'язує, як у поезії. Тематично мої новелі зв'язані з еміграційною дійсністю, з похмурих трагічним минулим сталінщини, із революційною боротьбою наших підпільників, яку я спостерігала зблизька.

Є в мене ряд написаних нових новель, які ще вилежуються і чекають на останній філігран. Мені хотілось би йти в напрямку дальшого витончення форми.

Хто я за літературним напрямком?

Я в основному реалістка, але за традицією 20-х р.р. нашої літератури, я шукаю освіжености реалістичних форм, я включаю в реалізм і романтичне крещендо, і суцільну настроєвість імпресіонізму.

Думаю, що загальна фізіономія моєї поезії якраз знайшла достатнє відбиття в оцій збірці «Ескізи», що її подаю до ласкавої уваги читачів.

З пошаною до Вас

Іванна Чорнобривець

Мюнхен, 5. IV. 1976 р.



I



## ПОРОЖНІ, БЕЗ ВИНА, ПОЕЗІЇ ФІЯЛИ

Багато пишуть зараз віршів  
без змісту,  
без надхнення,  
без іскри Божої,  
без форми,  
бо так, мовляв, модерно.

І зажурилась бог сонця Феб;  
на землю шле з Парнасу  
жрекинь з країн ясного неба,  
пергамент весь свого запасу,  
жмут гострих, дивовижних пер  
ще й атраменту вазу.

Дві вірні Музи Аполлона  
Полігімнія та Ерато  
Враз сіли в повіз. Їм з уклоном  
боги відкрили царські врата.  
Їх підбадьорила і Еос —  
в туман нічний полинув Ерос.

Крилаті коні понеслися...  
Хмарки, як курява у хащах...  
Та от зблудились... Що робить,  
коли стряслось таке нещастя?  
Копита б'ють, а коні ржуть,  
вогонь палає в пащах.

На мариво у білих шатах,  
на світлосяйні Музи  
із задрістю та оком ката  
злий погляд впав Медузи.  
Вмить гаддя виповзло із хати  
сичить, плете їм мертві узи.

Змієволоса ця Горгона  
все обернула в камінь, гори:  
дівчат, пергамент, їхні перли,  
розкішний повіз, гострі пера,  
золоті труби, дзвінки ліри,  
вінки лаврові, кінські гриви.

Даремно блискавки крізь хмари  
бог сонця владно посилає.  
Жрекині мертві і на марах  
лежать, лиш вітер повіває,  
а з ними поруч божі дари,  
з них люд тепер не користує.

Навколо тиша, впав Пегас,  
а там за ним і другий.  
Вогонь на Геліконі згас...  
Не трави скрізь, а мури.  
Замість поезії для нас  
Фіяли повні туги.

## ПРОЩАННЯ

(Присвята Г. В. Ц.)

Не можу забути той вечір,  
коли вдвійку ми тепло  
прощались . . .  
Дув холодний вітер у плечі,  
купи жовтого листя  
шептались . . .  
Ми тихенько ішли,  
а ще тихше  
мовчали.  
В грудях грала туга  
на всі тони . . .  
Завтра мій пароплав  
до Європи відчалить,  
Ваш шлях — на землі  
Вашінгтона.

Останній стиск рук,  
поцілунок гарячий!  
І хотілось сказати так  
багато . . .  
На віях блистіли  
росинки дрижачі . . .  
Несамовито кричали  
авта.  
Розійшлися ми сумно, болоче,  
дивились услід одно одному,  
свідомі, що це ж неминуче  
час ритиме прірву-безодню!  
«Пишіть!» — упало зненацька  
крізь гамір хриплий, дикий.  
Сміялись реклами хвацько,  
а ми розставались навіки . . .  
Минають дні нестримним кроком,  
роки біжать каламутним потоком . . .  
Весело часом, а більше нудно,  
та календар спинити трудно . . .  
Коли ж шаліють незгоди осінні,  
з листям вітер здійма колотнечу —  
різьбить спогад у сутінках синіх  
незабутній, останній наш вечір . . .

## ТЕСТАМЕНТ

Коли я умру і лежатиму в гробі,  
цілувати мене ти не будеш;  
в запалих очах, на обличчі суворім  
усмішки вже більше не збудиш.

Розглядатимеш пильно уста мої, руки,  
до подробиць затямити схочеш  
смертну маску, застиглу в муках,  
сумну дату прискорбної ночі.



Потопатиму я в свіжій зелені, квітті,  
твої ж сльози застигнуть від горя,  
мов льодинки в зимі, на вітті,  
як ладану кульки з пахучої хвої.

Не забудь же на спомин від себе  
живу квітку покласти на груди;  
це — найкращий дарунок твій буде,  
з яким полечу я на небо . . .

Не страждай же так гірко, невітшно!  
Розжени ті докучливі хмари украй!  
Час пригашує болі, удари;  
на уламках химерних марив  
розцвітають троянди пишні . . .  
Знай! . . .

## ЛІРИЧНЕ

На бюрку палають гвоздики,  
а в ухах чується  
Ваш оксамитний сміх;  
несе Вас літак у надхмар'ї дикім,  
розхристані мої думки  
женуться вслід.

Колюча, безголоса ніч...  
Вогненным метеором  
втікають зорі пріч,  
щоб впасти на просторі,  
або в безодню моря,  
в обійми Посейдона віч-на-віч.

Бліднуть тіні-титани,  
міраж ночі щезає,  
розпливається хутко, тоне . . .  
Ви, напевно, вже там,  
де цвітуть олеандри . . .  
Мої ж думки вернулись з мандрів.

Все прийняло  
звичайний хід,  
лиш в душах наших  
горить слід.  
Не згасне скоро спомин ніжний,  
хоч і короткий, дивовижний.

## II



## В ЦАРСТВІ КАЗКИ

*(баляда)*

Сніжною ковдрою вкрилась долина,  
ясно блищить самоцвітом кристал,  
ріже нам очі срібляста полива . . .  
Сонце прибралося в жовтий опал.  
В бані небесній блакитна лявіна.  
тче павутиння в таємний овал.  
В гай закликає вузенька доріжка,  
рипом лунає закинута сніжка.

Грудкою чорною впала ворона,  
крякнула жалібно, просячи їсти.  
Стебла торішні нахилиють грона  
мерзлих голівок в намисті,  
вквітчених інеєм ген вздовшки рову,  
мов тих дівчаток, що вбрались до міста.

Стигне усе у морозяних масках,  
манить в обійми чудесної казки.

Вмить перед нами царівна премила —  
перли в короні та довге волосся;  
сани з'явилися і трійка вся сіла —  
блень поніс нас, аж блисло полоззя...  
Кинула дівчина срібнії вила —  
ми зупинилися в льодових колосах.

Із лябірину химерних колон  
Схід показався, як сірий бальйон.

Ми, мов пливли, міцно взявшись за руки,  
ось і кордон проминув — ми вже й дома!  
Сосни вітали нас в білих перуках,  
в гострих шоломах ялиці, смереки  
кланялись низько, і радісно стукав  
дятел, на всі барабанячи тони.

Сонце заходило, ... Золотом шито.  
В білих сувоях розсипалось жито.

З віття звисали узорні полотна,  
мов би парчеві важкі порт'єри...  
Блимали з неба лямпачи самотньо,  
іскри роняючи із стратосфери.  
Блисло і озеро люстром мертвотним,  
звірі сховались в затишні печери.  
Де ж наші рідні? Ніде їх немає?!  
Ліс мовчить, доли... Туга серце крає.

Ніч розгорнула жалобні корогви —  
саван скорботний стелився усюди...  
Раптом хатки віднайшли ми убогі...  
Біль і страждання стискали нам груди...  
Лячно там зяяли стріхи, пороги...  
Плакало горе, шукаючи суду...  
Враз пригорнула нас лагідна жінка  
в жовтій порфірі — вся в синіх сльозинках.



## ЛЕГІТ З УКРАЇНИ

Перед вікном моїм росте берізка;  
мов личко в дівчини — білесенька кора;  
на стовбурі, на чорних брівках — слізка . . .  
Ти тужиш все, та кажеш: «Не пора!»

На фоні синього едвабу неба  
ти згадуєш поля, спустілі восени.  
Красуючись, як витвір бога Феба,  
нетерпеливо ждеш надхненниці **весни**.

На плечах дівчини мережана хустина;  
бурштини, дукачі припнуто не одні;  
рушник вишиваний завдовжки по коліна  
і посаг в скрині кований заховано на дні.

Милується тобою і сватає північний вітер,  
ти відвертаєшся і рониш гойно листя —  
він леститься ж уперто, стрясаючи всі віти,  
нарешті силою бере й несе в своє обійстя.

Злосливий недруг гнівно обриває  
твої прикраси: сап'янці та шовк,  
і всеньку осінь в лузі завиває,  
як лютий і голодний вовк.

Отож, відданицю-красуню нашу славно  
пігнав тиран на Північ злу, захланну;  
замкнув скарби її в льодовій скрині . . .  
Не сподіватись молодій на легіт з України.

## ОСІННЕ

Поржавіло на деревах листя,  
риплять смичками кущі голі;  
розсипала осінь намисто;  
покотились бурштини додолу.

А небо синіє волошками  
і літак пише білі тюльпани;  
павутиння з верству завдовжки,  
мов на весіллі, танцює п'яне.

Якісь люди куняють на лавах,  
користають тепло ліниво...  
Моя ж гадка у хмарах плава:  
бачу рідні степи, поля, ниви.

Там панує також буйна осінь  
у мистецькій одежі контрастів;  
вітер кліром далеким голосить,  
і віщує хугу та напасті.

Зграї ластівок плачуть на дротах,  
одягнувшись в жалобні капоти;  
птаство ген полетить у країни далекі...  
Душу рве їх прощальний клекіт...

Моя ж доля ще більше трагічна, —  
бо весна не несе повороту.  
На ту ж другу весну, символічну  
довго ждати приходиться. От

гості крилаті від втоми знову  
сідають на деревах у парку.  
Я ж питаю про вістку з дому?!...  
Мовчать... І я пташкою скигну до ранку.

## ТЕРЦИНИ

Як зараз згадую війну, руїни,  
вогонь на Хрещатику; ворог гаса  
ще у місті, підкладаючи міни.

Палає весь Київ, а дим в небесах  
кружляє, як пташка вільна від сіті,  
діямантами грає в барвах роса...

Князь Володимир Святий у блакиті.  
Минувшина наша для нас не ганьба,  
дії героїв лицарством укриті;

за волю народню велась боротьба.  
Здобутки влади, мистецтва, культури  
завжди плекала відважна юрба;

сміливі воїни бились, як тури...  
Століття минали... Доля жорстока  
злобно щербила мечі їм і мури...

Козацька та кров просякла глибоко,  
квітне яскраво пучками калини...  
Душа ж України літає високо —

В небі до Бога молитвами лине...

## В ЧАС БЕЗСОННЯ

Ми боремось  
за долю України,  
за неї в бій підем,  
і вирвем із руїни.

Колись Апостол по Дніпрі  
прибув до нашої Землі;  
він віщував багатство, славу,  
Христову віру й міць — державу.

Проїшли ж віки...  
Убога й знищена,  
немов та сиротина,  
чекає здійснення пророцтва **Україна.**

Знесилена й слаба  
маячить уві сні:  
— сини, прийдіть, звільніть ! —  
взиває в далині...

Байдужий вітер по полях  
роznосить ту журбу...  
Шукає лицаря в степах,  
в модерну вже добу...

Чайчина квилить на стеблині,  
грудьми б'ючись об горб.  
— Ой стогнуть люди на Україні, —  
— хай їх хоронить Бог! —

На поклик чайки, із могил  
злітають душі козаків,  
і в небо линуть до зірниць,  
схрестивши руки, мов черниці.

І просять Бога до зорі  
післати янголів додолу,  
щоб з них створилося жюрі  
і ухвалило смерть монголу.

І молять, щоб ударив грім,  
і блискавки щоб спопелили  
залізний мур, що оточив  
країну військом хижосилим.

І забує хай життя  
свобідне, повне, справедливе —  
по довгих муках і терпіннях  
хай сяє щастя для України !!!

А на чолі хай стане той,  
хто все життя віддасть і сили,  
з народу вибранець — герой,  
прозвуть його усі: «Месія».

## ЯСИР

На нарах пóкотом лежали  
в селянських козушках дівчата,  
їх очі порожньо блукали  
по лицях сторожів на чатах.

Ковтаючи повітря, поїзд мчав,  
щербив прозоро-сиву пару;  
гадюкою сичав, в ліси пірнав,  
ясир віз в степи Казахстану.

Позаду радість і життя,  
садки, пахучі ниви;  
усе пішло без вороття,  
туга спліта пісень мотиви.



Колись кайдани і ясир,  
татарин, бич, неволя . . .  
тепер нових знущаннів вир:  
як ринок в Кафі, — знов сваволя.

В вагоні тихо — в душах буря  
і мста зринає у серцях;  
і кліпа чужина похмура,  
шакали виють по ночах.

Стрічають жовті косі люди;  
горби торчать, вузькі яруги . . .  
Страшні примари тиснуть груди.  
В руках із кайлом вмруть подруги.

Їх душі чисті в білих робах  
блукатимуть в степах розлогих.  
Легенди їм складуть поети,  
музики гратимуть в клярнети . . .

## ВТЕЧА

На острові в кущах лежав,  
не знав, що має бути далі?  
Захриплий рупор кликав, звав  
його ім'я до пароплаву.  
Зірки криваві, п'ятикутні,  
як будяків колючі жала;  
на щогли прапори припнуті...  
Команда з міста відпливала.  
А він утік... Утік сюди,  
щоб залишитись на свободі...  
Позбутись чорної ганьби,  
яку терпіти людям годі!..  
Як довго мріяв перед тим  
про цей щасливий мент і днину...  
Встав, помолився всім Святим,  
що більш не раб він, а людина.

## ВОСКРЕСНЕ

Зі сну зимового  
розкрила земля  
свої життєдайні  
зіниці  
Навколо так молодо,  
з нотою «ля»,  
в цю мить ударяють  
дзвіниці.

І ллються ці звуки  
в нічній гущині,  
пробуджують іскри  
надійні  
Маліють всі муки  
в зболілій душі,  
ховаються сумнівів  
тіні.

Усе воскресає  
в цю пам'ятну ніч:  
Христос, небеса  
і природа . . .  
З нас кожний бажає,  
і кидає клич:  
«Воскресне між людьми  
хай згода»!

### III



## КАПЛИЦЯ

Під лісом, в снігу, мов у ваті,  
вмостилась самотня каплиця;  
біля неї стоять на варті  
зелені жовніри — ялиці,  
убравши шапки волохаті.

Надворі хурделиця робить порядок:  
кучугури рівняє, намети,  
сніжні завої жбурляє на ганок,  
в макабричні голосить клярнети,  
пухнатим пір'ям засліплює ранок.

Двері навстіж відкриті в каплиці,  
тупцюється вітер на місці,  
Чорне Розп'яття склепило зіниці.  
У куточку вертеп і в колісці  
Немовлятко вітають синиці.

Навколо все дике, пустельне ...  
А тут пахне ладаном, лоем.  
Різдвяні санки запрягають серни ...  
Палають свічки перед аналоєм.  
щоб Боже Дитяко не змерзло ...

## ГІРСЬКА ЛЕГЕНДА

Вигинають підгір'я свої дивні спини,  
прокидається ранок задуманий, синій,  
бородатий туман у м'яких мокасінах  
таємничим жезлом перетрушує іній.

Простує повагом легінь похмурий,  
ховає сопілку на мужніх грудях;  
блисне лиш перший промінь бурий,  
його вже мелодії в повітрі тужать...

При боці припнуто боклагу і ріг,  
злющі вівчарки ждуть на батіг,  
і овець, овець — довгі отари  
чистих, біленьких, пухнатих, мов **хмари.**

Озеро чорне брудною ковбанею  
застигло, припишло, — ще спить...  
кошлаті баранчики до плину припали —  
не годні спраги згасить.

Сумно, пресумно ридає трембіта...  
Луною навколо породжує страх,  
болить чабанові (він горем прибитий)  
зрада царівни, що зникла, як птах.

На скелях голих прилип її замок;  
там зорі та місяць лиш світять вночі...  
З ущелин тих духи виходять над ранок,  
блукають по горах і тануть йдучи...

А трембіта голосить, кличе царівну,  
пестунку — донечку володаря гір;  
ніжне дівчатко лукаве, манірне  
від слуг утікає в зелений бір.

Не знало й само, що було чарівницею:  
прикинулось мавкою до чабана;  
все літо кохались, а потім, як птиця,  
шугнула крилом, розплилась, як мана...

Довго чекав наш легінь на любку,  
гілля стинав, топтав дикі трави,  
згубив у мандрах топірець і люльку;  
в серці роз'ятрились криваві рани...



Молодик з білим світом прощався, конав,  
молодицю з дитятком все бачив у сні...  
щоби як не змінилась, її б він узнав,  
до безтями радів би в своїй колибі.

Заскрипіли дверцята на ржавих запахах,  
увійшла чарівниця з дитятком на лоні...  
Пригадали, як влітку блукали по горах...  
Намовляв, щоб лишилась у нього в полоні.

У цю мить заповів цар гірський громовицю.  
Похилились дерева, річками лив дощ...  
Запрягти він звелів свою мить-колісницю,  
щоб вогненних скалок сипонуть цілу пригорщ.

Тут заплакав пастух, обнімаючи жрицю,  
і синочка до серця він палко притис;  
залишила вона йому зел із копицю,  
а з грудей його клекіт на сосні повис.

Так скінчилась легенда про щире кохання:  
в полонинах царівна шугає, як мавка,  
за водою в потоці пливе дика чайка,  
а чабан приголомшений тлумить зідхання.

## ХУРДЕЛИЦЯ

Сніжинок сріблястих отари  
вправляють танок на лоні гір;  
кружляє вітер мітичні пари  
і виє басом, мов ранений звір.  
Розривають полотнища хмари,  
тамують розпачливий біль . . .

На гіллі повисли узори  
модерних фантазій митців:  
сплелися сузір'я драконів,  
леб'єдиних ший, тризубців, —  
рапір понадщерблених гори,  
порубаний саван мерців . . .

В проваллях смереки, ялиці  
у білих важких кожухах  
шепочуть свої таємниці . . .  
Ховаються звірі в снігах.  
Легенько гойдаються глиці  
і пурхає зляканий птах . . .

Небо колесом крутиться, сипле  
руно пухнате зі сховку,  
мереживом, гаптами липне  
до билинок в алмазних суконках.  
Як в казці, все з подиву никне —  
ліс чеканить із срібла коронки.

## ВЕЧІР У ГОРАХ

Цілує ніжно сонце  
пощерблену верхівку гір,  
прощається наніч,  
шепоче: «Добраніч» —  
зникає за обрій у вир.

Мережить сонце озеро  
серпанком з ясних зір...  
Не чути плеску — тиша,  
рибки сховались в свої ніші,  
ледь чути дихає зефір.

Глухо, протяжно дзвониться в церкві...  
Сумна мелодія, як плач;  
побожно схилилися скелі в молитві...  
Злим демоном, шугаючи в повітрі,  
божеволіє, регочеться пугач.

## РАНОК В АЛЬПАХ

Повітря розтинається дзвоном  
і в горах луна меркне . . .  
Ялини-монашки в долах  
в чорних рясах ідуть до церкви.

Небо в блакитній рамі,  
мигають променів крильця . . .  
Так, як буває у храмі:  
блищить граніт, сяють скельця.

А ранок такий пахучий!  
Легіт смірною кадить парфуми;  
свої пальці зелені, колючі  
навхрест складають смереки похмурі.

Хмаринки рожеві, як діти,  
заглядають з висот у всі хащі,  
щоб роси струсить і побігти,  
залишивши напризволяще . . .

## УНОЧІ

Уночі мене мева збудила,  
що, мов привид, літала  
біла.

Свое дитятко видно згубила  
і до людей простягала  
крила.

Сонні хвилі грудьми била,  
та так жалібно квила, квила,  
мов людина.

Пташка в скелі заглядала,  
все напасника шукала,  
пісок рила . . .

А я всю ніч уже не спала,  
в думках я з мевою літала,  
бо горе розуміла . . .

## ВІЧНЕ

Малював схід сонця золотавий  
загострені шпилі альпійських гір,  
а підніжжя вгрузли у тумани . . .  
Всміхалось озеро, перлами грало;  
До нестями притягало зір.

От проснулась мева перша,  
сіла на граніт,  
пір'ячко скубнула,  
сонно позіхнула, зиркнувши у вершу,  
довго розглядала пароплава слід.

Дивувалась мева —  
Звідки взялись гори  
сонце, місяць, доли,  
безмежні простори,  
жовті в небі зорі,  
як зрозуміть треба ? ! . . .

Почула і пурхнула в хащі сова,  
заливалася сміхом: ха-ха !!. Ха-ха !!!  
Людей мучить також  
ця тайна страшна . . .  
Віки сама я думаю про міт,  
та безсила збагнути цей світ . . .

### З ВІКНА ВАГОНУ

Зачепило сонце свої вінця  
за скелястий гірський вершок;  
розсипало золотих червінців  
повнісінький мішок.

Дивилася пильно з вікна вагону,  
як осінь опалює ліс і кущі:  
все горить в передсмертній агонії,  
і грудень чвалає вже в білім плащі.

Всі фарби осінні становлять контрасти;  
кожний куток тут — модерне пано;  
на яку б не звернув потяг трасу,  
повітря дурманить, як давне вино.

## ШВАЙЦАРІЯ

Над мрячним урвищем мчить тепловоз,  
відбивають колеса ритму такт,  
немов сумлінний віртуоз,  
має починати в театрі акт.

Жаско глянути в яр глибокий,  
стискає дух підняти очі:  
полозом поїзд вигинає боки.  
сіра скеля на нас обвалитись хоче.

Це — Швайцарія! Край добробуту, волі,  
де більше, як понад сто літ,  
не знають воєн, а садять магнолії —  
немає тут мови про будь-який гніт.

Розцвітає і кріпне країна,  
хоч усюди озера та гори;  
а багата моя Україна  
мучиться, стогне від горя...



## В АЛЬПАХ

Дрімають гори оксамитні,  
сплять на озері вітрила,  
завмерлий спокій . . . ледь помітно  
вітрець шепоче казку — диво.

як в печеру сховається сонце,  
сутінь відьмою в гори полізе,  
світлячки мерщій на віконця  
лямпки вішають зверху донизу.

Хатинки гірські мачинками блимають  
цілісіньку нічку до ранку,  
аж поки заграви умиті придибають  
і прозорі розвісять фіранки.

## НОЧІ НАД ОЗЕРОМ

Як блискучий бальон на ялинці  
світить, грає вогнями прикрас —  
місяць жовтий повис на нитці,  
шкірить зуби, повний гримас.

Золотою колюмною сяйво  
буровить на озері плеса,  
танцюють химерні мальви  
і гаснуть в містичних колесах.

Озеро зером здається,  
в сірі свити убралися скелі;  
туман сивий дідом плететься,  
на соснах розвіщує релі.

Вілли сплять у живій панорамі,  
позіхають під вікнами айстри.  
Дрижать зірки на синім екрані,  
захоплені величчю Майстра.

Кожної ночі все інші картини  
виринають на овиді сизім . . .  
Які ж бідні слова і короткі години,  
щоб схопить на папір ці ескізи!

## СИМВОЛ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ

Море — це символ людського життя;  
глибина незбагненої тайни;  
хто без компасу рушить — нема вороття,  
той загубить до зір поривання.

Часом, як жахом сірого ляку,  
укриється водяний масив пустелі,  
одноманітна, безлюдна мряка,  
людині стелить підступну постелю.

Коли ж грізно клубочаться хмари,  
вся вселенна здригнеться від грому,  
білих баранчиків кучеряві отари  
на морі швидко біжать додому.

Щогодини шумить, щохвилини,  
як життя наше. Мов на екрані,  
всі відтінки настроїв ледь уловимі  
розвереджують спогадів рани.

Завжди гостро хвилює морська далина,  
до болю безмежна, зрадлива;  
кожну мить впливає із дна  
спектр кольорів на синіх гривах.

Тоді море здається зеленим степом,  
де вітер колошкає буйні трави,  
де небо звисає лазоревим крепом  
і тирса киває віялом пави.

## ТАЙНИ МОРЯ

Простягнулась безмежна морська далина,  
її не охопить зір ока . . .  
Цей простір могутній, величний, широкий,  
на ньому карбує свій вік давнина.

Хто пізнати хоче тайни морські,  
в настрій впадає магічний,  
бож води колишуть на хвилях слизьких  
породжують думи ліричні . . .

Вічно бурхоче підводна оркестра;  
вона розтягнулась на тисячі миль;  
тон подає їй дивний маестро,  
а па відбивають ніженьки хвиль.

Багатьох притягають загадки космічні,  
та нікому збагнути їх ще не вдалось.  
Природа замкнула їх в сейфові вічному,  
а ключик сховала в небесний свій стос.

Як родиться геній  
з мозком орлиці,  
розкриє він людям  
усі таємниці.

## ПРОДАВЦІ НА АДРІЯТИЦІ

На березі шугають продавці  
з муранським склом, жіночими прикрасами.  
Валізки і клуночки у руці,  
на березі шугають продавці.

У своїм ділі ревні фахівці;  
вовняні сорочки, хустки, коралі масами  
з усмішками розпродують купці,  
у своїм ділі ревні фахівці.

## МОРСЬКИЙ ПЕЙЗАЖ

Таємний Майстер — моря цар —  
не випускає з рук палітри,  
мазки легенькі, як повітря,  
вплітає в гаму синіх фарб.

Він міряє далеку перспективу  
сантиметром у тисячі миль.  
На мольберті бризків пил  
модерних творив з реактивів.

Вечірні заходячі блиски  
лудить Мистець червонаво.  
В канделябрах блимають зорі мляво;  
на багетах дрижать ніжні риски.

Рибак з улову вертається втішений;  
синім флером вкривається простір,  
прибережні куцики зеленаві, як плоскінь.  
Метеор у космосі стріли теше.

Сивим ранком Мистець блідорожевий  
на Сході багрянному сушить полотна,  
прикрашає акви масив самотній  
прозорим шарфом зеленавих мережив.

## ЦЕ СТАЛОСЯ

Це сталося давним-давно,  
коли людина ще в печері  
жила з усім своїм майном,  
та м'ясо й рибу їла непечені.

Зворохобилося море,  
бо згубило свій жупан,  
лютилось, шастало в коморах,  
а по жупані й слід пропав.

Із того часу гольцем-голе  
пурхає раз-у-раз в туман,  
а паволока рветься квола,  
і розлітається по швам.

Відтоді то зимні завжди  
плинуть струми з глибини,  
щоб в гарячій сонця сяйві  
пражить груди крижані.

## ТРІОЛЕТ

На смарагдовім екрані моря  
хлюпочуться трикутники вітрил,  
немов багряні скалки Тора,  
на смарагдовім екрані моря.

Їм невідома тайна горя,  
батьору мають легкість крил.  
На смарагдовім екрані моря  
хлюпочуться трикутники вітрил.



\*  
\*       \*  
\*

Сьогодні щось важко дихає море,  
вивертає набухле черево хворе,  
корчиться, як в лихоманці,  
мов стогне і ламає пальці.

Безугавно стрясає брудно-бурі грібені,  
ковтає пісок, каміння надщерблене,  
скрегоче зубами, клацає,  
скавулить та берег мацає.

Уважно шукає зілля чи мору,  
зарадити щоб своєму горю.  
Розмішавши бальзам у карафці,  
випити так все нараз це.

Затамувати біль усередині,  
позшивати рубці перёдрані;  
водяні брижі зрівняти, як тацю,  
а потім у вихорі гримнути танцю.

## ГРОМОВИЦЯ НА МОРІ

Полощуть хвилі довгі гриви,  
лицарських коней лаштуючи в ряд, —  
скачуть вони в молодечім пориві  
на пишний турнір чи парад.  
Дев'ятим валом жене їх сила  
кудись далеко . . . «Вперед!» — наказ.  
Вони шукають в солонім милі  
прямий, найближчий дороговказ.  
Знов вдарив грім — всіх оглушило,

уздечки випали із дужих рук...  
Хоробрих воїнів тут положило,  
чола позначивши печаттю мук.  
І в шумі моря чути що-ночі,  
як дивні вершники на конях мчать,  
лихі буруни груди лоскочуть,  
труби не грають, пісні мовчать.  
А громовиця викрешує блиски,  
криваві зорі мигають щораз,  
хтось барабанить і баньки тріскають.  
Все небо зловіще, немов топаз...

## МОРСЬКА ХВИЛЯ

Суне стонога морська потвора,  
вивертає набряклі груди і скроні,  
шкірить зуби прозорі,  
плює бризки солоні;  
зелена підступна змора.

Без уроди родилась жорстока,  
серед холодних, вогких химер;  
нікого не спускає з ока;  
без пімсти не ступить і кроку,  
ковтнути всіх хоче ця ненажера,  
ринаючи зверху в безодню глибоку.

Її дратує соняшна ласка,  
тому й випинає ребра та м'язи,  
щоб хлюпнуть високо, аж промені згасли б,  
тоді то вкрасти красунину маску,  
тій морській королівні звернути в'язи,  
а потім про неї розказувать казку.

Розігнавшись в леті дикім, —  
від бажання і щастя регоче;  
здивовано чайки кружляють з криком, —  
Посейдон тризубом мече . . .  
Від люті злюка згубила всі речі  
і мертвою хвилею стала навіки . . .

## З М І С Т

З листа до землячки (замість передмови) . . . . .	5
---	---

### I

Порожні, без вина, поезії фіяли . . . . .	11
Прощання . . . . .	14
Тестамент . . . . .	16
Ліричне . . . . .	18

### II

В царстві казки . . . . .	23
Легіт з України . . . . .	26
Осінь . . . . .	28
Терцини . . . . .	30
В час безсоння . . . . .	31
Ясир . . . . .	33
Втеча . . . . .	35
Воскресне . . . . .	36

### III

Каплиця . . . . .	39
Гірська легенда . . . . .	40
Хурделиця . . . . .	43
Вечір у горах . . . . .	44
Ранок в Альпах . . . . .	45

Уночі . . . . .	46
Вічне . . . . .	47
З вікна вагону . . . . .	48
Швейцарія . . . . .	49
В Альпах . . . . .	50
Ночі над озером . . . . .	51
Символ людського життя . . . . .	52
Тайни моря . . . . .	53
Продавці на Адріатиці . . . . .	54
Морський пейзаж . . . . .	55
Це сталося . . . . .	56
Тріолет . . . . .	57
Сьогодні щось важко дихає море . . . . .	58
Гроловиця на морі . . . . .	59
Морська хвиля . . . . .	61

